

*Григір Михайлович Тютюнник
(5.12.1931 - 6. 3.1980)*

**«Живописець правди — в такий спосіб можна визначити і творчі принципи письменника, і весь лад його душі, а відтак і його стиль, позначений справді яскравою індивідуальністю.»
(О. Гончар)**

Григір Тютюнник (за паспортом — Григорій Михайлович, але за літературне ім'я взяв собі «Григір», щоб хоч якось розрізнитися зі своїм старшим братом по батькові, відомим письменником, автором роману «Вир», Григорієм Тютюнником, який за паспортом — Єгор) народився 5 грудня 1931 року в селянській родині у селі Шилівці на Полтавщині. 1937 року, коли Григору було шість років, його батька заарештували органи НКВС, із заслання він не повернувся. Малою Григора забрав до себе на Донбас дядько Філімон. Під час війни Григір, рятуючись від голоду, повернувся пішки до матері на

Полтавщину.

Тяжкі умови дитинства відіграли згодом істотну роль й у виборі тем та сюжетів, й у формуванні світосприймання майбутнього письменника з його драматичністю як основною домінантою: рання втрата батька, життя вдалині від матері, завдані війною моральні й матеріальні втрати тощо.

Після визволення України від фашистської навали Тютюнник закінчив п'ятий клас сільської школи і вступив до ремісничого училища; працював на заводі імені Малишева у Харкові, в колгоспі, на будівництві Миронівської ДРЕС, на відбудові шахт у Донбасі. Після служби у Військово-Морському флоті (у Владивостоці), де вчився у вечірній школі, вперше пробує писати (російською мовою). Значний вплив на формування його літературних смаків, на ставлення до літературної праці справив його брат — письменник Григорій Тютюнник.

Після закінчення Харківського університету (1962) Григорій Тютюнник учителював у вечірній школі на Донбасі. В 1963 — 1964 рр. працює в редакції газети «Літературна Україна», публікує в ній кілька нарисів на різні теми та перші оповідання.

Зацікавившись кінематографом, Григорій Тютюнник працює у сценарній майстерні Київської кіностудії ім. О. Довженка, — створює літературний сценарій за романом Григорія Тютюнника «Вир».

1966 року вийшла перша книжка його оповідань «Зав'язь». Журнал «Дружба народів» відзначив оповідання Григора Тютюнника як кращі в своїх публікаціях 1967 року. 1968 року «Літературна газета» оголосила всесоюзний конкурс на краще оповідання. Григорові Тютюннику було присуджено премію за оповідання «Деревій».

За книжки «Климко» і «Вогник далеко в степу» Григорові Тютюннику присуджено літературну премію ім. Лесі Українки 1980 року.

В останні місяці життя **Григорій Тютюнник** працював над повістю «Житіє Артема Безвіконного». Він не закінчив її. На 48-му році життя (1980 року) Григорій покінчив життя самогубством. Цілком ймовірно, що до цього його довела радянська влада, яка не тільки намагалась завадити йому описувати страшну реальність тих років, виставляла його в поганому світлі перед народом, а й прагнула позбутися його.

Творчість Григора Тютюнника була посмертно відзначена Державною премією ім. Т. Г. Шевченка в березні 1989 року.

Сьогодні Григорій Тютюнник вважається одним із найталановитіших письменників, оскільки мав неабияку майстерність зображувати природу, життя, стосунки і події. Український поет Борис Олійник казав: «Безмежно талановитий, він умів словесно, експромтом накидати таку виразну картину, що тільки записуй – і до друку...». Дружина Григора, Людмила Василівна, в

інтерв'ю сказала: «Григір писав про те, що йому боліло. Він не шукав тем для творів і не писав на замовлення». Друг Григора Петро Засенко згадував, як одного разу у редакції до Тютюнника звернувся молодий автор, який просив поділитися з ним секретом свого таланту. І Григір відповів: «Передаю секрет: біль. Повна душа болю».

Григор Тютюнник залишив нам невелику спадщину – сорок новел, п'ять повістей, декілька нарисів, статей та спогадів, однак цінність цієї спадщини для української літератури важко переоцінити.

Про нього:

1. В обіймах часу: [Листування Григора Тютюнника] // Шкільна бібліотека. - 2011. - № 11. - С. 25
2. Живописець правди: [Г. Тютюнник (1931-1980)] // Календар знаменних і пам'ятних дат. - 2011. - № 4. - С. 112
3. Ленська, С. Великий талант любові. Григір Тютюнник. // Зоря Полтавщини. - 2011. - 30 листопада (№ 190). - С. 3
4. Максименко, Л. Любить – не любить, або Про що мовчить Григір Тютюнник // Літературна Україна. - 2016. - № 22. - С. 11
5. Неживий, О. Григір Тютюнник: роздуми перед ювілеєм про творчість і пам'ять // Слово і час. - 2011. - № 12. - С. 16
6. Неживий, О. Уклін рідній землі полтавській. [Григір Тютюнник] // Зоря Полтавщини. - 2015. - 20 жовтня/20 жовтня (№ 157/158). - С. 3
7. Неживий, О. Нові знахідки текстів Григора Тютюнника // Слово і час. - 2014. - № 6. - С. 94
8. Панченко, В. Письменник в облозі: [Григір Тютюнник] // Український тиждень. - 2011. - 5-11 вересня (№ 32). - С. 48
9. Савчин, Н. Григір Тютюнник - перекладач Шукшина // Київська старовина. - 2009. - № 5/6. - С. 250

